

9A:5

För ett antal bostadsfastigheter inom detaljplanerat området har behovet av anordningar för dagvattenavlopp från fastigheterna ansetts för närvarande kunna med större fördel tillgodoses genom enskilda anordningar än genom anslutning till en utbyggd allmän dagvattenanläggning. Fastighetsägarna befanns följaktligen inte vara avgiftsskyldiga gentemot huvudmannen för dagvattenanläggningen.

Sökandenas fastigheter – 15 stycken – är belägna inom Gårda Brygga-Ölmanäsområdet i Kungsbacka kommun, vilket numera intagits i verksamhetsområdet för kommunens allmänna va-anläggning. Vatten och avlopp har byggts ut där i etapper. Sökandenas fastigheter har ingått i en andra utbyggnadsetapp, som omfattat en grupp om 90 fastigheter. För alla dessa har upprättats förbindelsepunkter för anslutning till renvatten och spillvatten. Till 40 av fastigheterna har dessutom allmän dagvattenledning byggts ut. Förbindelsepunkt för dagvattenanslutning har upprättats för de fastigheter, däribland sökandenas, vilka kommunen bedömt vara i behov av denna nytighet. En vägförening är väghållare i området. Kommunen har därför inte vidtagit några åtgärder för att avvatta väg- och gatumarken. Den kommunala dagvattenanläggningen skall endast avleda dag- och dräneringsvatten från fastigheterna. Samtliga sökandenas fastigheter utom Ö 117, 170, 183 och 191 ligger inom detaljplanelagt område. De är alla bebyggda med enbostadshus. De flesta används huvudsakligen sommarid. Gällande detaljplanebestämmelser medger bostadsbebyggelse på fastigheterna med en boyta upp till 200 m². Kommunen räknar med att även nyssnämnda fyra fastigheter kommer att detaljplaneläggas inom de närmaste åren. Kommunen har antagit att hela området snart, under 1990-talet, kommer att bli föremål för exploatering och förtätning med mindre tomter, större inslag av permanentboende och fler hårdgjorda ytor.

Sökandena yrkade att Va-nämnden måtte fastställa att de, gentemot kommunen som huvudman för den allmänna va-anläggningen, inte är avgiftsskyldiga för dagvattenavlopp från sina respektive fastigheter. De gjorde som grund för denna talan gällande att fastigheternas behov av dagvattenavlopp, i den mån något sådant behov över huvud taget föreligger, bättre tillgodoses med egna anordningar än med den kommunala anläggningen.

Kommunen, som hävdade att fastigheterna har behov av avloppsanordningar för dag- och dräneringsvatten och att detta behov inte kan med större fördel tillgodoses på annat sätt än genom den allmänna anläggningen, bestred bifall till sökandenas talan.

Kommunen anförde till utveckling av sin talan: Allmänt för området gäller att det är ett gammalt rekreations- och sommarstugeområde som uppstått kring de attraktiva badvikarna på sydsidan av Kungsbackafjorden. Sommarstugebebyggelsen har successivt omvandlats till åretruntbostäder. För 20-25 år sedan började de sanitära problemen komma, bland annat blev badvattnet i vikarna försämrat, varför fastighetsägarna begärde att kommunen skulle bygga ut va-anläggningar. 1982 var frågan även föremål för länsstyrelsens prövning, men eftersom kommunen då påbörjat planarbetet utfärdades inget föreläggande. Kungsbacka kommun har emellertid ett omfattande sanerings- och utbyggnadsprogram för va. Först 1990 var etapp II utbyggd. – Behovet av en samlad dagvattenavledning för området har bedömts av kommunens gatukontor utifrån av kommunfullmäktige antagna principer innebärande att dagvatten skall byggas ut om det inte är uppenbart att så inte behövs. Gatukontorets bedömning avser hela området i stort och är baserad på den geotekniska utredning i form av jordartsförteckning, som för Ölmanäs utförts av GF Konsult AB:s geotekniska avdelning. Behovet bedöms även utifrån områdets planförutsättningar och dess pågående utveckling mot förtätning och permanentning inom snar framtid. För Ölmanäs gäller, liksom för den övriga kuststräckan, att permanentningen ökar när va är utbyggt och kommunikationerna med främst Göteborg, där flertalet Kungsbackabor har sin arbetsplats, är utbyggda. Dubbelspår för pendeltåg är under utbyggnad mellan Göteborg och Varberg. Ölmanäs har som gammalt sommarstugeområde en mängd olika privata lösningar för sitt avloppsvatten. För att inte belasta kommunens reningsverk med ovidkommande dagvatten och för att inte BDT-vatten även i fortsättningen skall ledas till badvikarna behöver avloppet tas om hand i separata ledningar för spillvatten respektive dagvatten. På grund av områdets hydrogeologi kan omhändertagandet av dagvatten inte ske på ett bättre sätt än genom den allmänna dagvattenledningen. – Det bör understrykas att det i målet endast är fråga om prövning av avgiftsskyldigheten för deltagande i den allmänna dagvattenanläggningen. Anläggningen skall betjäna ett avrinningsområde som här omfattar totalt 40 fastigheter. Endast de fastigheter, för vilka förbindelsepunkt för dagvatten upprättats, kan debiteras anläggningsavgift. Det har inte varit teknisk/ekonomiskt motiverbart att bygga ut dagvatten till sådana delar av området som inte har ett uppenbart behov av nyttigheten. Däremot innebär, enligt kommunens uppfattning, va-lagens regler

att – inom sådana områden där behov av en nytthet bedöms föreligga och förbindelsepunkter är upprättade – samtliga fastigheter är skyldiga att delta i den ekonomiska anslutningen. Detta gäller då även sådana fastigheter som inte har egna problem, men som genererar dagvatten till omgivningen. Varje fastighets behov skall visserligen provas för sig, men i denna prövning skall hänsyn tas till den omgivande bebyggelsen, områdets karaktär i övrigt samt de framtida möjligheter till permanentning och förtätning som gällande planer ger. En sådan utveckling innebär att allt större markytor hårdgörs för vägar och uppfarter, vilket ytterligare försvårar en naturlig infiltration av dagvatten.

Två av Va-nämndens ledamöter besiktigade sökandenas fastigheter och området i stort. Därvid antecknades: Områdets tomter är genomgående av storleken 1 000 m² eller mer. På tomterna finns endast smärre hårdgjorda ytor. Marken är huvudsakligen gräsbevuxen och har stora inslag av träd och buskar. Under vegetationen finns lätt sandjord. Området är flackt. Med undantag av en genomgående asfalterad länsväg är vägarna grusbelagda. Vägområdet är relativt brett med gräsbevuxen vägren. Vid tidpunkten för besiktningen var hela det avsynade området mycket torrt.

Parterna åberopade geoteknisk och annan skriftlig utredning.

Va-nämnden yttrade:

Enligt 9 § lagen (1970:244) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar är ägare av fastighet inom en sådan anläggnings verksamhetsområde skyldig att betala avgifter till anläggningens huvudman om fastigheten har behov av – som i detta fall – anordningar för dagvattenavlopp och behovet inte kan med större fördel tillgodoses på annat sätt. Avgiftsskyldigheten inträder när huvudmannen har upprättat förbindelsepunkt för fastighetens anslutning till den allmänna anläggningen och underrättat fastighetsägaren om detta.

Enbart det förhållandet att huvudmannen har byggt ut den allmänna dagvattenanläggningen inom ett område medför alltså inte att fastigheterna där kan påföras anläggningsavgift. Avgiftsskyldigheten skall i princip vara motiverad av den enskilda fastighetens va-behov. Detta behov skall bedömas efter objektiva grunder och med utgångspunkt i fastighetens användningsmöjligheter på sikt. Den omständigheten att fastigheten för närvarande används på ett sådant sätt att kraven på va-anordningarnas beskaffenhet må kunna ställas relativt lågt skall alltså inte tillmätas avgörande betydelse. Det nu sagda innebär inte att man vid prövningen kan bortse från den omgivande bebyggelsen och områdets karaktär i övrigt. Där förhållandena i bebyggelseområdet i stort påkallar att allmän va-an-

läggning byggs ut för att betjäna området, är det ofrånkomligt att detta åtminstone i någon mån måste innefatta en presumtion för att också de enskilda fastigheterna i området har ett motsvarande behov.

Sökandenas fastigheter, som samtliga är bebyggda med enbostadshus, ligger numera inom verksamhetsområdet för kommunens allmänna va-anläggning. Kommunala ledningar för alla tre nyttigheterna – renvatten, spillvatten och dagvatten – har byggts ut till fastigheterna. Genom äldre byggnads- och avstyckningsplaner omfattas alla fastigheterna utom fyra av detaljplanereglering. Området är jämförelsevis tätt bebyggt och särskilt sommartid tätt befolkat. Fortfarande används flertalet fastigheter där huvudsakligen för fritidsändamål. Men planregleringen medger att de bebyggs med bostadshus för permanentboende och inslaget av sådant boende är redan betydande. Med hänsyn till de av kommunen härom anförda förhållandena, inte minst den omständigheten att allmän va-anläggning har kommit tillstånd, finns anledning utgå från att andelen permanentboende kommer att öka i framtiden. Detta ger också en viss grund för antagande om en på sikt ökad förtätning inom området.

Inom ett bostadsområde av det här slaget torde det i och för sig vara riktigt att man, som kommunen framhållit, måste ställa stora krav på att vattenavrinningen fungerar väl och att dagvattnet kan separeras från det avloppsvatten som belastar reningsverket. Det senare kravet bör dock i förevarande fall vara i erforderlig mån tillgodosett genom utbyggnaden av den separerade spillvattenledningen.

När det gäller behovet av en samlad dagvattenledning för området har kommunen grundat sitt ställningstagande väsentligen på den i målet redovisade geotekniska utredningen. Denna utredning pekar på vissa begränsningar beträffande områdets markinfiltrationsförmåga. Kommunen har antagit att begränsningarna bl.a. leder till att dagvatten vid nederbörd rinner ytledes genom området till de lägsta punkterna och att det där bildas vattensamlingar och sankområden. Att dagvattenavrinningen verkligen också sker på detta sätt saknas dock belägg för. Fastighetsägarna har samstämmigt förnekat att det skulle förhålla sig på det viset. Enligt fastighetsägarna har tillrinnande flöden av dag- och dräneringsvatten hittills, under mycket lång tid, helt störningsfritt avletts genom befintliga anordningar, huvudsakligen via markinfiltration, utan att några av antydda problem förekommit.

Vad som iakttagits vid den från Va-nämndens sida företagna besiktningen av fastigheterna och omgivningen motsäger inte fastighetsägarnas uppgifter. Med hänsyn till de topografiska förhållandena, markbeskaffenheten och vegetationen, tomternas storlek och arrondering samt bebyggelsens utformning och

förekomsten av hårdgjorda ytor i övrigt, synes förutsättningar föreligga för ett godtagbart omhändertagande inom fastigheterna av där förekommande dag- och dränvattenflöden. Det får anses utrett att fastigheternas egna dagvattenanordningar under nuvarande förhållanden fyller detta ändamål.

Som förut sagts skall dock fastigheternas behov av sådana anordningar prövas på längre sikt. En stark förtätning inom området med återföljande hårdgöring av ytor kan naturligtvis komma att väsentligt rubba förutsättningarna för vattenavrinningen.

Det finns också, som tidigare angetts, omständigheter som talar för en sådan utveckling. Vad som har förekommit i målet ger emellertid, enligt Va-nämndens bedömning, inte tillräckligt underlag för uppfattningen att den av kommunen förväntade utvecklingen är så påtaglig och har en sådan aktualitet att den ensam bör vara utslagsgivande.

Va-nämnden finner med hänsyn till det anförda och då alternativet med en anslutning till den allmänna anläggningen uppenbarligen medför väsentligt högre kostnader för fastighetsägaren, att dagvattenavledningen från ifrågasvarande fastigheter med större fördel tillgodoses genom befintliga anordningar än genom den allmänna dagvattenanläggningen. Va-nämnden anmärker dock att bedömningen kan bli en annan om den av kommunen förväntade bebyggelseutvecklingen inom området kommer till stånd.

I enlighet med sökandenas yrkanden skall alltså fastställas att de inte är avgiftsskyldiga för fastigheternas dagvattenavlopp. För de fyra fastigheter som inte ligger inom detaljplan tillkommer att avgiftsskyldigheten är utesluten redan därigenom att den tillämpliga va-taxan inte föreskriver avgiftsuttag i sådant fall.

Va-nämnden fastställde att avgiftsskyldighet inte förelåg för dagvattenavlopp från fastigheterna.

Beslut: 1992-01-29, BVa 12

Mål nr: Va 17 m.fl./91